

Valtiovarainministeriö

Lausuntopyyntö 5.2.2025

VN/1193/2025: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Asia

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Esitysluonnos sisältää seuraavat ehdotukset:

- Harmaan talouden selvitysyksikön toimiala laajennettaisiin myös muussa kuin organisaatiohenkilöasemassa olevien luonnollisten henkilöiden toimintaan. Selvitysyksikkö voisi jatkossa laatia ilmiöselvityksiä harmaan talouden ilmiöistä liittyen kaikkien luonnollisten henkilöiden toimintaan sekä laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä myös sellaisista luonnollisista henkilöistä, joilla ei ole yhteyksiä organisaatioihin asemansa tai omistustensa perusteella.
- Velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin laatia viranomaisten lisäksi myös hankintalainsäädännössä määritellyille hankintayksiköinä toimiville julkisoikeudellisille laitoksille.
- Ilmiöselvitystä varten kerätyn tiedon käyttöalaa laajennettaisiin ja tietoja voitaisiin säilyttää selvitystietojärjestelmässä nykyistä pidempään.
- Esitutkintaviranomaiset voisivat jatkossa pyytää velvoitteidenhoitoselvitystä myös rikosten paljastamista varten. Lisäksi esitutkintaviranomaisten velvoitteidenhoitoselvityksen pyytämistä rajaavat erillisvaatimukset poistettaisiin.
- Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin ehdotettujen muutosten johdosta olisi tarve muuttaa myös verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain,
- työtapaturma- ja ammattitautilain sekä työntekijän eläkelain tiedonsaantisäännöksiä sekä liikenteen palveluista annettua lakia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto:

KKV pitää luonnoksessa esitettyjä lakimuutoksia yleisesti ottaen kannatettavina. Luonnoksessa esitetyt täydennykset ovat tarpeen harmaan talouden aiempaa tehokkaamman torjunnan mahdollistamiseksi ja nykyisten puutteiden korjaamiseksi.

Esitysluonnokseen sisältyvä selvitysyksikön toimialan laajennus on KKV:n arvion mukaan perusteltu, koska usein harmaan talouden toimijat käyttävät välikäsiä yritystoiminnan hoitamisessa tai johtavat toimintaa

olematta virallisesti organisaatiohenkilön asemassa. KKV:n näkemyksen mukaan voisi kuitenkin olla sel-
vyyden vuoksi tarpeen täsmentää millä edellytyksillä, tai mihin perusteluun nojaten velvoitteidenhoito-
ja ilmiöselvitykset voidaan laatia muista kuin organisaatiohenkilöistä.

KKV pitää myös varsin tärkeänä ehdotusta siitä, että vastaisuudessa myös hankintayksiköillä olisi mah-
dollisuus saada käyttöönsä velvoitteidenhoitoselvityksiä. Julkiset hankinnat ovat volyymiltään vuosittain
niin mittavia, että niihin kohdistuvien harmaan talouden ilmiöiden aiempaa tehokkaampi torjunta on
ensiarvoisen tärkeää. Velvoitteidenhoitoselvitykset olisivat KKV:n arvion mukaan olennainen lisä hankin-
tayksiköiden työkaluihin harmaan talouden aiheuttamien vahinkojen torjumiseksi.

Kirsi Leivo

Antti Norkela

pääjohtaja

hankepääällikkö